

PROGRAMUL PARTIDULUI NAȚIONAL LIBERAL

Prin libertatea neamului românesc reîntregit - spre bunăstare

1. În fața sfidărilor secolului al XXI-lea

Începutul secolului al XXI-lea este marcat de transformări profunde în toate sferele vieții. Lumea devine tot mai complexă și mai interdependentă. Globalizarea avansează, ștergînd majoritatea liniilor tradiționale de demarcație și accentuînd criteriul de apartenență la zona democrației și a prosperității. Sfidările globalizării, alături de tendințele paralele de regionalizare și de fragmentare, generează tensiuni și riscuri nemaiîntîlnite. În aceste condiții, comunitatea internațională e determinată să găsească forme noi de solidarizare, capabile să răspundă noilor sfidări, ce amplifică vechile probleme: sărăcia, tensiunile etnice și tendințele de separatism, traficul de droguri și de ființe umane, criminalitatea organizată, instabilitatea politică și altele. Discrepanțele dezvoltării social-economice se accentuează. În epoca salturilor tehnologice, acestea contrastează, tot mai simțitor, cu limitarea accesului la educație, la medicină, la resursele vitale, la informație și cunoaștere, cu limitarea drepturilor și a libertăților fundamentale. Apar crize sociale, frustrări și manifestări de nemulțumire. Globalizarea acutizează crizele de identitate, contradicțiile dintre culturi și subculturi, ce generează noi tipuri de violențe, noi riscuri globale, dintre care cel mai grav este terorismul.

Pe acest fundal complex, al doilea stat românesc, Republica Moldova, rămîne captiva subdezvoltării. Dificultățile tranziției sînt agravate de criza identitară, care conduce, la rîndul său, la știrbirea calității vieții, aprofundează inegalitățile sociale, generalizează sărăcia. Acest mediu produce intoleranță, distruge solidaritatea socială, favorizează populismul, alimentează manifestările radicale, afectează considerabil funcționarea instituțiilor democratice ale statului.

După primele realizări ale Mișcării Democratice și de Renaștere Națională de la începutul anilor 90 ai secolului trecut, avînd drept corolar proclamarea independenței Republicii Moldova, în scopul desprinderii de sfera de influență rusească, pentru apropierea de România și de Europa, reformele și-au încetinit mersul, cedînd terenul în fața contraofensivei forțelor retrograde. Forțele de extrema stîngă au exploatat nemulțumirile și sărăcia, au speculat nostalgiile pentru cvazistabilitatea socială sovietică. Astfel, Republica Moldova a ajuns sub controlul autoritarist al speculanților politici de sorginte comunistă, ce adoptă lozinci populiste cu singurul scop de a accede cu orice preț la putere și a controla la maximum toate resursele societății. Ca efect, s-a adîncit inegalitatea socială, se compromit șansele și se încalcă drepturile și libertățile umane – procesul generînd apatie generală și exodul masiv al populației peste hotarele țării. Societatea moldovenească e marcată de ineficiența proceselor de tranziție, de blocarea reformei economice, de fragilitatea raporturilor stabile cu organisme internaționale financiare, economice și politice, de sărăcia și de instabilitatea politică, devenite cronice. Guvernarea necomunistă, ce a succedat-o pe cea comunistă, s-a împotmolit în efectele modificării Constituției Republicii Moldova în anul 2000, pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova prin votul din Parlament. Incertitudinea creată de lupta grupărilor politice pentru funcția de șef al statului, în spatele cărora stau forțele ce l-au condus în anii guvernărilor retrograde, generează pericolul revenirii la Putere a grupării

cvazicomuniste, ceea ce reprezintă un pericol real pentru sistemul democratic, politic și social-economic al Republicii Moldova, pentru orientarea strategică a acesteia spre familia europeană, pentru apropierea maximă de România, în vederea omogenizării spațiului politic, economic, social și cultural românesc.

Partidul se angajează să dea un răspuns adecvat provocărilor de ordin politic și social-economic, cu care se confruntă Republica Moldova la începutul secolului al XXI-lea. Partidul dorește să dea expresie politică noilor realități de regrupare a forțelor democratice și reformatoare din societate, de schimbare a conținutului și a formelor de activitate politică în vederea promovării unor reforme democratice autentice, de contracarare a revanșei forțelor totalitare, de integrare euratlantică rapidă și plenară, prin reîntregirea neamului românesc.

În Republica Moldova majoritatea populației înregistrează o degradare continuă a nivelului de viață, inclusiv la capitolul drepturi și libertăți umane, ocrotirea sănătății, educația, cultura și calitatea mediului.

Această stare de lucruri este cauzată de aflarea, la putere, timp de 14 ani, în Republica Moldova, din cei 20 de ani de Independență, a unor forțe antireformatoare, antipopulare, antiromânești și antieuropene. PNL consideră că acest lucru poate fi schimbat numai prin adoptarea Legii Lustrației, prin care s-ar evita propulsarea spre Putere a unor persoane șantajabile, care, fiind în înalte funcții de demnitate publică sau în oricare alte funcții publice importante, execută ordinele celor ce dispun de informații despre trecutul lor dubios, kaghebigist, de foști colaboratori cu structurile securității sovietice, comuniste, cu alte structuri oculte din URSS. Adoptarea Legii Lustrației ar corespunde și practicilor parcurse de statele ex-socialiste, înscrise deja în circuitul euratlantic.

Astfel, unele sfidări, parcurse de al doilea stat românesc se înscriu în spectrul comun de probleme ale statelor central și est-europene și fac obiectul unor largi preocupări internaționale. În Europa de azi se confruntă două tendințe de dezvoltare. Pe de o parte - occidentalizarea, exprimată prin extinderea Uniunii Europene, pe de alta – refacerea structurilor eurasiatice, menită să păstreze, în condiții noi, vechile raporturi geopolitice din Est. Oscilarea între aceste două tendințe geostrategice a afectat identitatea Republicii Moldova în plan regional și internațional, dar și mediul intern economic și politic. Lipsa de definire a accentuat incapacitatea de a se lua și promova decizii menite să apropie Republica Moldova de sistemul economico-financiar și politico-social al lumii democratice occidentale. Societatea necesită, în mod imperativ, o forță politică influentă, angajată ferm în modernizarea ei, pentru a se evita compromiterea viitorului românilor și al alogenilor din cel de-al doilea stat românesc.

PNL își asumă rolul de forță politică modernă și responsabilă, întemeiată pe ordinea democratică, autoritatea legii, pacea interetnică și preocuparea pentru prosperitatea cetățenilor Republicii Moldova. Partidul își identifică pe eșichier o poziție de dreapta, își asumă promovarea valorilor democrației liberale, pieței libere, precum și a renașterii naționale, a integrității culturale și a armoniei interetnice, a obiectivului de reîntregire a neamului românesc.

2. Un partid național de dreapta al doctrinei liberale

PNL se concepe ca o componentă de bază a sistemului pluripartidist, constituită din exponenți ai ideilor democratice și reformatoare din Republica Moldova, continuatoare a tradiției politice liberale din Basarabia interbelică și a mișcării liberale, renașcute la începutul anilor '90 și descendentă a revendicărilor Mișcării Democratice și de Renaștere Națională de la confluența anilor '80-'90 ai secolului trecut.

Partidul are la bază doctrina liberală, ce îmbină principiile libertății individuale cu solidaritatea socială, limitează rolul statului la cel de instrument ce garantează democrația și pluralismul, aplicarea egală a legilor, primatul proprietății private, libertatea inițiativei individuale, concurența corectă și protecția socială echitabilă. Moldova necesită o societate liberă și deschisă care, în esență, e una liberală. Ca partid ce se revendică din doctrina liberală, PNL își propune, în plan extern, obținerea calității de membru al Partidului Liberal, Democrat și Reformator European și al Internaționalei Liberale.

PNL conștientizează conceptul liberal ca pe unul profund moral și așează moralitatea ca fundament al politicilor publice. Morala creștină, tradițională pentru poporul nostru, asumarea corectă a istoriei naționale și toleranța față de valorile etniilor conlocuitoare constituie reperle unei politici întemeiate pe valorile libertății.

Liberalismul a imprimat Europei Occidentale și altor țări dezvoltate o nouă gândire și practică politică, în conformitate cu care asigurarea bunăstării generale se formează din bunăstarea fiecărui cetățean. Membrii PNL consideră liberalismul drept cea mai eficientă bază pentru dezvoltarea statelor postsovietice, afectate de tentativa dezastruoasă a construirii unei societăți bogate cu cetățeni săraci. Experiența societăților postcomuniste a demonstrat că doar reformele liberale ferme, conjugate cu politici sociale palpabile, pot accelera tranziția spre economia de piață performantă.

Pentru realizarea acestor deziderate, PNL va educa și va promova cadre reformatoare, negrevate de vechea mentalitate și de stereotipurile birocratic-etatiste, Partidul fiind orientat spre asanarea clasei politice, eliminarea dominației grupurilor oligarhice și a influențelor criminale, înlocuirea treptată și fermă a vechii nomenclaturi cu exponenții unei generații de politicieni și funcționari publici moderni, eficienți, atașați valorilor morale, democratice și ale renașterii naționale.

Promovarea cadrelor tinere și performante, depășirea abordărilor rudimentare, disciplina doctrinară și cea de partid vor servi drept bază pentru consolidarea unei formațiuni moderne, combative, capabile să obțină sprijinul cetățenilor în vederea depășirii declinului social-economic și al relansării reformelor democratice. În același timp, Partidul se pronunță împotriva tentativelor nihiliste de blamare a experienței politice și a purtătorilor ei, doar pe motivul că nu aparțin tinerei generații de politicieni. Partidul pledează pentru continuitate în experiența politică a tuturor generațiilor, pentru suplimentarea eforturilor în numele propășirii țării. Încrederea populației în democrație poate fi redobândită doar prin venirea la putere a unei echipe de sacrificiu, care va demonstra abnegație și corectitudine, va soluționa problemele într-o manieră fermă și total transparentă. Partidul va promova aplicarea unui Cod al Onoarei în politică, care să fie acceptat de către fiecare persoană implicată în conducerea instituțiilor publice și de stat de toate nivelurile.

PNL pledează pentru constituirea și consolidarea polului politic liberal, în cadrul căruia să se regăsească toate forțele liberale din Republica Moldova.

Partidul constată că revenirea repetată și menținerea la putere a forțelor nostalgice a determinat frînarea și chiar regresul proceselor de democratizare, de reformare și de propășire spirituală a societății. Democrația și reformele trebuie promovate și prezentate adecvat, în vederea obținerii sprijinului întregii societăți pentru transformări ferme, rapide și eficiente, printr-o mișcare coerentă și accelerată spre statul de drept și economia de piață.

3. Pentru o economie de piață funcțională

Republica Moldova este un exemplu de eșec al politicilor economice de stînga în realizarea saltului de la centralismul post-sovietic la capitalismul dezvoltat. Politicile de stînga în țările post-socialiste și-au demonstrat incapacitatea de a genera bunuri și predilecția pentru redistribuirea efectelor sărăciei. Cel mai elocvent caz e programul de privatizare contra bunuri patrimoniale, care a avut ca efect general însărăcirea sutelor de mii de oameni și prăbușirea dramatică a economiei. Doar politicile economice de dreapta, bazate pe principiile liberale, testate în statele capitalismului dezvoltat, sînt capabile să garanteze dezvoltarea social-economică rapidă și ieșirea cetățenilor Republicii Moldova din zona sărăciei cronice.

Pentru modernizarea economiei moldovenești, PNL consideră drept necesar modelul de organizare a economiei după principiile pieței libere. Creșterea economică rapidă și îmbunătățirea substanțială a calității de viață a cetățenilor e posibilă prin materializarea energiilor și a potențialului liberei inițiative economice. În acest context, PNL se pronunță pentru: inviolabilitatea proprietății private; libera circulație a mărfurilor, a capitalului, a serviciilor și a forței de muncă; limitarea reglementărilor și eliminarea birocrăției excesive. Rolul statului în economie trebuie redus, rămînînd unul relativ subsidiar, important doar în elaborarea și realizarea strategiei de dezvoltare economică, politica monetară, în alocarea resurselor bugetare pentru obiectivele de interes național și în definirea cadrului normativ bazat pe dreptul la proprietatea privată și pe rolul său social. Restrîngerea rolului statului în economie se face, în principal, prin transmiterea proprietății de stat în proprietate privată. Un stat puternic este cel care se poate baza pe valoarea, capacitatea, inițiativa și prosperitatea cetățenilor săi, asigurați din punct de vedere material și activi în cadrul societății civile.

PNL consideră necesară voința politică reală pentru transformarea proprietății de stat în proprietate privată. Deocamdată, structurile economice rămîn, în mare măsură, neperformante, centraliste, monopoliste și supuse controlului politic. Adevărata restructurare a economiei înseamnă instituirea unor autorități credibile de reglementare și privatizare, precum și crearea unei piețe concurențiale, care va selecta activitățile economice eficiente.

Partidul consideră că proprietatea privată este motorul dezvoltării economice. De aceea, reafirmăm imperativul garantării reale a proprietății private și așezarea acesteia pe o bază morală. Pentru implementarea acestui imperativ, e necesar un program economic de stat privind compensarea și repararea prejudiciilor materiale pentru agresiunile săvîrșite de regimul comunist împotriva proprietății private în epoca sovietică. Acestei viziuni retrospective Partidul îi adaugă o viziune de perspectivă: statul e dator să asigure condițiile necesare consolidării și dezvoltării proprietății private, prin:

- sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- stimularea reformei structurale;
- stimularea exporturilor;
- dezvoltarea regională;
- lărgirea accesului investițiilor străine;
- consolidarea piețelor financiare.

PNL consideră că Republica Moldova are nevoie de un ritm de creștere economică de minimum 10% -15% anual, pentru a se apropia de standardul european de viață. Ritmuri înalte de dezvoltare pot fi atinse numai prin sporirea volumului de investiții în capitalul fizic și în cel uman, prin îmbunătățirea continuă a tehnologiilor.

Pentru stabilizarea situației în economie și în sfera social, Partidul pledează pentru promovarea unei politici macroeconomice, ce ar garanta atingerea și păstrarea unui nivel scăzut al inflației și al deficitului bugetar, menținerea stabilității valutei naționale, implementarea mecanismului de stimulare a economiilor bănești ale populației și direcționarea acestora spre sectorul real al economiei.

Una dintre sarcinile de bază ale PNL va fi reanimarea principalei ramuri – a sectorului agro-industrial. Partidul se pronunță pentru continuarea și finalizarea reformelor în sectorul agrar, crearea unei piețe funciare civilizate, implementarea unui sistem eficient de finanțare a sectorului agrar, dezvoltarea infrastructurii, a serviciilor agrotehnice, agrochimice, de marketing, crearea condițiilor necesare pentru comercializarea producției agricole.

Îmbunătățirea climatului investițional, atragerea resurselor financiare externe necesită o colaborare neîntreruptă cu organismele financiare internaționale, în primul rând cu Fondul Monetar Internațional și cu Banca Mondială.

Pentru Partid, prioritățile politicilor fiscale sînt stimularea dezvoltării economice și consolidarea clasei de mijloc. Acestea trebuie să stimuleze inițiativa și asumarea riscului antreprenorial, să se bazeze pe parteneriatul dintre stat și contribuabil. Comportamentul fiscal al statului trebuie să protejeze contribuabilul de orice abuz, să fie justificat și rațional în ceea ce privește presiunea fiscală, să motiveze interesul de achitare a sarcinii fiscale. Partidul va promova utilizarea instrumentelor fiscale în modelarea climatului investițional și a celui general-economic.

Republica Moldova și cetățenii ei suferă și din cauza gradului înalt de monopolizare și de concentrare economică. Partidul pledează pentru instituirea Consiliului Concurenței, care trebuie să consolideze mediul concurențial, să garanteze competiția liberă și corectă, sancționînd orice tentativă de subminare a pieței.

Stabilitatea și claritatea cadrului legislativ sînt esențiale pentru previzibilitatea mediului economic autohton. Republica Moldova este considerată stat instabil, cu un risc investițional sporit din cauza instabilității și a confuziei legislative. Legile trebuie să devină integral aplicabile din momentul promulgării.

Succesul în crearea economiei de piață depinde și de factorul moralității. Partidul respinge capitalismul sălbatic, ale cărui forme de manifestare sînt în prezent firmele parazitare ale demnitarilor și ale clientelei politice. Partidul îi sprijină pe antreprenorii onești și curajoși, conștienți că pot câștiga doar în măsura, în care activitatea lor este legală și utilă. Acești antreprenori trebuie remarcați și recompensați prin diverse metode, inclusiv de către stat, pentru respectarea eticii de afaceri. În același timp, etica economiei de piață impune descoperirea și pedepsirea aspră a corupției, a evaziunii fiscale, a concurenței neloiale și a altor crime economice. Eradicarea criminalității economice și a corupției se va face prin:

- eliminarea monopolismului și asigurarea concurenței libere și corecte;
- substituirea actualului sistem fiscal confiscatoriu cu unul relaxant și transparent;
- diversificarea resurselor energetice;
- promovarea transparenței în activitatea tuturor organelor de stat și publice;
- minimizarea barierelor birocratice și a numărului de autorizări, licențe și instrucțiuni restrictive;
- lichidarea condițiilor economice pentru activitatea grupărilor oligarhice;
- apărarea antreprenorilor autohtoni printr-o legislație care să asigure o concurență loială;
- stimularea implicării sistemului bancar în activitățile economice;
- acordarea de asistență logistică din partea statului în exportul produselor agricole;

- crearea cadrului legislativ și a unor condiții stabile pentru atragerea investițiilor străine;
- implementarea unui sistem informațional unic de evidență a importurilor și a exporturilor;
- crearea, prin lege, a condițiilor pentru asigurarea independenței judecătorilor, inclusiv financiare.

4. Prin egalitatea șanselor, spre solidaritate și justiție socială

Partidul recunoaște pentru toți egalitatea șanselor, libertățile și drepturile omului ca principii de bază în sfera politicilor sociale. Inegalitățile apărute urmare a situației sociale reale și ca rezultat al performanțelor individuale diferite urmează a fi atenuate prin implicarea statului în spiritul Cartei Sociale Europene.

În vederea protejării categoriilor de populație defavorizate, Partidul optează pentru politici echilibrate, care au drept premiză performanța economică.

Partidul consideră că politicile sociale active le pot asigura tuturor cetățenilor o viață decentă și condiții reale de manifestare a egalității șanselor. Prioritățile politicilor sociale sînt protejarea persoanelor cu necesități stringente, prin crearea unui sistem adecvat de acordare a compensațiilor nominative, modernizarea și optimizarea componentelor politicii sociale a statului: dezvoltarea infrastructurii sociale, salarizarea, asigurarea cu pensii, asistența socială directă și indirectă, ocrotirea sănătății, educația și învățămîntul, știința, cultura, arta și altele.

Componenta și obiectivul principal ale politicilor sociale o constituie bunăstarea cetățeanului. În acest sens, Partidul va promova crearea locurilor de muncă bine plătite și diminuarea ratei șomajului. Statul urmează să aplice mecanisme pentru stimularea angajării în cîmpul muncii și pentru majorări salariale pînă la un nivel ce să depășească, de cel puțin două ori, costul coșului minim de consum, să coreleze salariul mediu al lucrătorilor din sfera bugetară cu salariul mediu pe economie, să reducă impozitul pe venitul persoanei fizice, să majoreze și să indexeze bursele de studii, pensiile și indemnizațiile sociale, să majoreze pînă la cota de cel puțin o treime din total numărul bursei universitare oferite de la Bugetul de Stat.

Adresa principală a politicilor sociale e familia. Partidul va promova scutirea de impozite a mijloacelor utilizate la construcția și procurarea de spațiu locativ, alocarea resurselor de stat pentru construcția spațiului locativ destinat familiilor din categoriile defavorizate, instituirea mecanismului de compensare direcționată a cheltuielilor comunale, stabilirea de indemnizații unice pentru nașterea copiilor, pentru școlarizarea copiilor din familiile defavorizate, pentru familiile adoptive și pentru copiii orfani. Se consideră obligatorii asigurarea pentru copiii din localitățile rurale a unor condiții de instruire similare celor din localitățile urbane, egalarea în drepturi și promovarea femeilor în cadrul structurilor sociale, publice și politice, crearea centrelor de plasament pentru bătrîni și pentru victime ale violenței în familie sau ale altor perturbații sociale, stimularea plasării tinerilor specialiști în cîmpul muncii și oferirea de credite fără dobîndă pentru studii și pentru inițierea unei afaceri de către tineri.

Micile localități, satele și orășelele Republicii Moldova constituie arealul prioritar de implementare a politicilor sociale. Partidul consideră necesar ca statul să asigure condiții pentru dezvoltarea complexă a infrastructurii social-economice și culturale a micilor localități: drumurile locale și conexiunile lor cu traseele naționale, aprovizionarea cu apă, ameliorarea condițiilor de mediu și diminuarea poluării, aprovizionarea cu gaze naturale, termoficarea, telefonizarea și informatizarea, refacerea și modernizarea grădinițelor, a școlilor, a instituțiilor medicale și a celor culturale.

Partidul optează pentru un program de stat de sprijinire a tineretului și pentru un sistem de asigurare socială pleneră a persoanelor în etate, a pensionarilor și a invalizilor, inclusiv cu pensii decente. Sistemele publice de educație și de ocrotire a sănătății trebuie consolidate prin modernizare, prin extinderea posibilităților de acces al populației la serviciile lor și prin garantarea finanțării necesare, în special a cheltuielilor cu impact social.

Sistemul instructiv-educativ trebuie protejat prin lege de orice ingerințe de natură ideologică, precum și de conjunctura politică. Știința, cultura, arta, sportul, religia și confesiunile, precum și tradițiile etnoculturale trebuie protejate în fața falselor ideologii și a oricăror ingerințe politice, garantându-li-se caracterul autonom și liber.

Partidul susține promovarea de către stat a identității cetățenești. Sîntem moldoveni ca cetățeni ai celui de-al doilea stat românesc, Republica Moldova, iar identitatea etnică ține în exclusivitate de dreptul și de libertatea de autoidentificare individuală. Se consideră obligatorie eliminarea opunerii artificiale și speculative dintre etnonimele moldovean și român, ca fiind un rudiment perimat și distructiv de divizare și de inhibare premeditată a etniei băștinașe majoritare din Republica Moldova.

Activitatea cultural-artistică se bazează exclusiv pe libertatea actului de creație, pe toleranța interculturală și pe valorile generale ale civilizației umane. Susținerea de către stat a acestei activități este obligatorie.

5. Pentru un spațiu politic democratic, european, cu identitate românească

PNL se pronunță pentru definirea identității Republicii Moldova ca al doilea stat românesc. Partidul acceptă cedarea unei părți din suveranitatea statală în cazul formării Uniunii Interstatale România – Republica Moldova și al aderării la UE, ca primă etapă spre unificarea celor două state – România și Republica Moldova, care este cea mai scurtă cale de integrare a teritoriului românesc din stînga Prutului în NATO și UE. Partidul militează pentru acest obiectiv prin mijloace legale, pașnice, nonviolente, conforme cu principiile fundamentale ale democrației.

PNL pledează pentru reîntregirea cît mai rapidă a spațiului românesc de pe ambele maluri ale Prutului, însă consideră că Republica Moldova trebuie să avanseze spre procesul de reîntregire în paralel cu modernizarea și europeanizarea sa, conform standardelor euratlantice și angajamentelor asumate prin Pactele semnate cu NATO și UE.

PNL pledează pentru valorile democrației liberale întruchipate de pluralism și statul de drept, separația puterilor în stat, promovarea competiției deschise în viața politică internă. Prin activitatea sa, Partidul promovează concepția, principiile și ideile liberale, afirmarea noii clase politice liberale și asumarea responsabilității de consolidare a instituțiilor democratice.

Partidul promovează diminuarea riscului de modificare arbitrară a raporturilor constituționale dintre puteri, de deformare a relațiilor dintre puterea executivă și cea legislativă, de deteriorare a raporturilor dintre majoritate și minoritate, de încălcare a drepturilor umane, politice și civice. Respectarea strictă și egală a Legii de către toți cetățenii și, în primul rînd, de către toate structurile de stat și publice este un principiu de bază al statului.

PNL pledează pentru lichidarea institutului Președinției, introdus în întreg spațiul postsovietic de către serviciile oculte ale încă nedefunctei URSS, pentru ca succesorul de drept al acesteia, Rusia, prin cercurile sale imperiale, să controleze politica internă și externă a noilor state

independente/postsovietice și pentru a reduce rolul Parlamentului, ca expresie supremă a voinței cetățenilor. PNL condamnă scopul Kremlinului - care nu a recunoscut, și de facto, Independența celui de-al doilea stat românesc - de a nu-și retrage trupele de ocupație de pe teritoriul Republicii Moldova și de a nu permite, astfel, integrarea acesteia în NATO și UE prin Unirea cu România, printr-un proces continuu și intens de apropiere maximă de România, care rămîne avocatul și suportul firesc al românilor și al alogenilor din stînga Prutului în demersul nostru proeuratlantic.

PNL consideră că societatea trebuie să fie formată din cetățeni liberi și social protejați, iar statul cetățenilor să însemne unul minim, adică unul care, în raport cu individul, are prerogative limitate în contextul drepturilor universale ale omului. Statul minim, care nu îngreșește libertățile și inițiativele cetățenilor, este mult mai puternic în raport cu statele totalitare, care s-au dovedit a fi fragile. Într-o societate democratică cetățenii controlează - în modul cel mai direct și democratic - activitatea structurilor statale și, dacă este nevoie, le sancționează democratic.

Partidul optează pentru o reformă profundă a serviciului public, a autorităților executive și administrative, pentru a le conferi operativitate și eficiență, pentru a întări autoritatea legii și combaterea corupției. Este necesară și dezvoltarea sistemului electoral, încît alegătorii să obțină încrederea că instituțiile democratice îi reprezintă.

PNL pledează pentru ca Parlamentul să fie ales printr-un sistem electoral mixt – parțial, pe liste de partid, parțial - pe circumscripții electorale uninominale.

Partidul va pleda pentru o schimbare de fond a raporturilor dintre administrație și cetățean: administrația trebuie să se manifeste ca un serviciu public aflat în slujba cetățeanului, nu deasupra lui. Este necesară reforma aparatului de stat, orientată spre consolidarea statutului funcționarilor publici, prin: sporirea răspunderii și a profesionalismului acestora, reducerea intervenției structurilor de stat în activitățile private, remunerarea echitabilă, care să elimine bazele corupției.

Partidul realizează că numai autoritățile locale pot rezolva eficient problemele comunitare curente. Comunitatea locală reprezintă esența regimului democratic și obiectul principal al modernizării. Partidul susține descentralizarea administrației publice și autonomia locală, care include autonomia financiară, pe baza principiilor consacrate de Carta Europeană.

Democrația devine stabilă atunci cînd cetățenii au încredere în instituțiile statului, cînd acestea se află în slujba cetățeanului și îl protejează de actele contrare legii. Climatul social și prestigiul instituțiilor democratice sînt influențate de gradul de siguranță a cetățeanului, de administrarea justiției, de îmfăptuirea actului de dreptate. Partidul consideră ca obiectiv prioritar consolidarea ordinii de drept și întărirea structurilor publice - singurele căi ce vor limita fenomenul infracțional și vor garanta cetățenilor o viață în siguranță.

Libertatea și democrația sînt mai mult decît dreptul cetățenilor de a-și exprima opiniile. Libertățile civice și politice trebuie să aibă un corespondent în spațiul social și economic, pentru a-i permite omului să-și afirme capacitățile și spiritul întreprinzător, iar nivelul de viață să fie legat de rezultatele muncii sale. Libertatea politică își pierde semnificația, cînd oamenii se află în condiții de sărăcie și sînt dependenți economic. Este vital ca democrația să stimuleze structurarea societății civile, a vieții economice și a identității comunitare.

Sindicatul, organizațiile civice ale minorităților naționale, biserica reprezintă instituții importante ale societății civile, cu rol deosebit în exercitarea libertăților sociale și afirmarea identității diferitelor grupuri sociale. Partidul pledează pentru o societate civilă autentică și puternică, pentru creșterea solidarității civice. Costurile sociale ale tranziției trebuie suportate de

ansamblul categoriilor sociale. Din această perspectivă, nu trebuie să existe privilegiați ai tranziției!

În concepția Partidului, minoritățile naționale reprezintă un mare potențial de dezvoltare. Astăzi, când dezvoltarea se sprijină pe intensificarea proceselor de comunicare, cunoașterea, dialogul și colaborarea între oameni reprezintă practici ce facilitează înscrierea lor în sistemul economic, cultural și de securitate regional, continental și mondial. Manifestarea fiecărui cetățean în cultura, limba și religia de care ține este un drept democratic, dar reprezintă și o valoare a capitalului uman, capabil să diversifice resursele de modernizare ale societății. Partidul va promova politicile de păstrare a identității etnoculturale pentru toți cetățenii.

Disensiunile etnice pot fi depășite prin edificarea unei societăți cu cetățeni egali în fața legii și responsabili în fața acesteia. Concomitent cu asigurarea dezvoltării culturale a minorităților, Partidul consideră necesară integrarea acestora în societate prin cunoașterea limbii române, a istoriei și a culturii populației majoritare. Acest proces este stringent necesar în perspectiva depășirii consecințelor politicilor de deznaționalizare și deformare a identității etnoculturale a populației băștinașe, abil promovate de imperiul țarist, de regimul sovietic și de guvernările retrograde de după proclamarea Independenței.

Partidul consideră că Biserica este una dintre instituțiile importante ale societății. În Republica Moldova, religia creștină ortodoxă reprezintă un factor de identitate culturală, de conservare a tradițiilor și a spiritualității naționale, de solidarizare și apropiere a oamenilor în momentele grele. Relația dintre biserică și cetățean este una intimă, ce ține de libera opțiune a acestuia, iar statul și politica sînt lipsite de dreptul de a interveni în alegerea credinței religioase.

Totodată, ținîndu-se cont de faptul că majoritatea populației Republicii Moldova o constituie românii, ca parte a națiunii române, Partidul optează pentru separarea canonică a comunității religioase din Republica Moldova de Biserica Ortodoxă Rusă și pentru trecerea ei sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, după principiul "o eparhie, un popor, o limba", principiu acceptat și de semnatarul Acordului bilateral de la Constantinopol dintre BORu și BORo, prin care s-au angajat să respecte canoanele sinodale și apostolice, rezultate în urma deciziilor Sinodului (Conciliul) Ecumenic III, de la Efes din anul 431. Moldovenii sînt români, fac parte din națiunea română și nu pot fi decît supușii unicei noastre Biserici naționale - Biserica Ortodoxă Română.

PNL se pronunță univoc pentru integrarea în NATO, ca și garanție a securității celui de-al doilea stat românesc în fața sistemului de securitate estic, dominat de Rusia. Integrarea rapidă și eficientă în NATO și UE poate avea loc prin Unirea cu România, chiar și în condițiile nereglementării definitive a conflictului transnistrean, folosit de forțele separatiste și neocolonialiste pentru a menține Republica Moldova în zona de influență rusească.

Partidul pledează pentru transformarea armatei în una profesionistă, cu militari angajați în bază de contract, care să fie compatibilă ca spirit, practici, dotare, cu standardele NATO, cu necesitățile garantării securității naționale. Partidul va acorda o deosebită atenție reformei structurilor de apărare a ordinii publice și a serviciului de informații, pentru eficientizarea lor și excluderea recidivelor poliției politice.

6. Un obiectiv și un destin românesc, european

Republica Moldova este parte integrantă a spațiului cultural european și integrarea pleneră și fără echivoc în structurile europene constituie efortul principal în asigurarea unui loc firesc al cetățenilor săi în noua arhitectură europeană. În acest scop, este obligatorie modernizarea

societății în baza valorilor vest-europene, păstrându-se specificul și tradițiile seculare ale poporului roman.

În activitatea sa, Partidul se bazează ferm pe normele constituționale și pe legi, conducându-se, totodată, de normele democrației occidentale, ale principiului priorității drepturilor și a libertăților cetățeanului - valori indispensabile gândirii și conduitei într-o societate liberă. Partidul recunoaște supremația normelor și a principiilor consfințite în actele europene și internaționale, la care statul este parte.

Totodată, pornind de la realitatea că locuitorii acestui pământ au fost, timp de aproape două secole, rupți din spațiul lor etnocultural firesc și scoși, pe parcursul ultimelor cinci decenii, pînă la proclamarea Independenței, din contextul firesc al evoluțiilor social-economice, culturale și spirituale europene, PNL conștientizează gravitatea problemei legate de identitate națională deformată, de mentalitatea învechită, egalitaristă și servilă oricărui regim. Partidul identifică românofobia, conjugată cu moldovenismul vulgar, ca principalul instrument de păstrare a dependenței neocoloniale a Republicii Moldova și ca principalul obstacol în calea modernizării societății. PNL va elabora și, ulterior, va implementa programe de ordin economic, social și cultural, menite să readucă populația în spațiul culturii și al mentalității românești.

Prin tradiția istorică, limbă și cultură, populația majoritară e parte inalienabilă a spațiului etnocultural românesc. În plan identitar, PNL o situează în spațiul etnocultural român și promovează obiectivul politic al reîntregirii neamului românesc de pe ambele maluri ale Prutului.

Partidul acordă prioritate absolută procesului de pregătire pentru integrarea euratlantică, ce include aderarea plenară la structurile politice, economice și de securitate ale Europei - sarcină ce se poate realiza cel mai lesne prin Unirea cu România, prin regăsirea cetățenilor de pe ambele maluri ale Prutului într-un spațiu cultural și de limbă comun. Perspectiva regăsirii "într-un spațiu comun" este valabilă și pentru alogenii din Republica Moldova, ce se vor integra în societatea celui de-al doilea stat românesc.

Astfel, Partidul pledează univoc pentru Unirea cu România, prin lichidarea imperativă și imediată a consecințelor Pactului criminal Molotov-Ribbentrop și repararea întregului prejudiciu, pricinuit poporului roman, pentru restabilirea adevărului istoric privind unitatea poporului roman.

PNL va continua demersurile de solicitare a unui sprijin susținut - în procesul de sensibilizare asupra imperativului de unificare a celor două state românești - din partea Uniunii Europene și, în special, a Germaniei, care și-a asumat, în cadrul Comitetului UE-Rusia, rolul de avocat al Republicii Moldova în rezolvarea problemei transnistrene și retragerea trupelor rusești, staționate ilegal peste Nistru, - impedimente create special de Rusia pentru a împiedica viitorul românesc și euratlantic al acestui teritoriu istoric al României.

PNL se pronunță pentru părăsirea de către Republica Moldova a cadrului juridic și politic al CSI. Totodată, PNL pledează pentru relații eficiente, echitabile și corecte cu un asemenea partener economic important - Rusia, reiterînd necesitatea retragerii militare ruse, necondiționate și complete, de pe teritoriul nostru și a renunțării de către Rusia la politica de sprijinire, directă sau indirectă, a regimului separatist din zona de est a Moldovei.

Partidul apreciază evenimentele din raioanele din stînga Nistrului, produse la confluența anilor '80-'90 ai secolului trecut, drept o rebeliune a unui regim anticonstituțional, susținută prin elemente de agresiune militară externă. Partidul constată că soluționarea politică definitivă și

irreversibilă a conflictului transnistrean e posibilă doar pe calea internaționalizării procesului de reglementare, cu atragerea în acest proces a UE, SUA și a României, alături de OSCE, Rusia și Ucraina, fiind convins că apariția unor precedente inadecvate de reglementare va conduce la destabilizarea zonei și la periclitarea securității europene, în ansamblu. Reglementarea politică în Transnistria depinde în mod direct de succesul integrării euratlantice a Republicii Moldova, prin Unirea cu România, și este stimulată de acest proces. Partidul pledează pentru instituirea, pînă atunci, a unui program de asistență economică internațională, un mini-plan Marshall pentru Moldova, destinat stimulării procesului de reglementare politică a diferendului transnistrean și reabilitării economice în întregime a celui de-al doilea stat românesc.

PNL consideră că soluționarea politică definitivă a conflictului transnistrean poate fi făcută și prin acordarea cetățeniei române tuturor cetățenilor Republicii Moldova, de pe ambele maluri ale Nistrului, indiferent de naționalitate. În acest scop, PNL va solicita suportul României și al structurilor europene, fiind convins că acordarea cetățeniei române și locuitorilor din stînga Nistrului va contribui la integrarea populației aflate sub regim separatist în spațiul comun românesc și în cel euratlantic. Drept perioadă de trecere spre acest obiectiv, zona nistreană poate fi conservată sub monitorizarea unei misiuni internaționale, pînă la democratizarea societății, care va pleda ulterior, pentru un spațiu românesc, vestic, integrat în spațiul euratlantic civilizată, caracterizat printr-un standard înalt de viață.

Prioritatea reîntregirii românești și a integrării euratlantice este însoțită de necesitatea unui Parteneriat strategic cu SUA – țara cu cel mai puternic potențial economic și politic, principalul promotor al democrației în lume. Relațiile cu statele din vecinătatea apropiată și îndepărtată se vor desfășura pe baza principiului avantajului reciproc. Republica Moldova se va baza, în aceste relații, pe obiectivul de a accede în familia euratlantică, prin reîntregirea neamului românesc..

Avînd în vedere aflarea peste hotare a unui număr mare de cetățeni ai Republicii Moldova și, concomitent, ai României, Partidul pledează pentru semnarea acordurilor tripartite privind protecția acestor persoane.